

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЧОРТКІВСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ПІДПРИЄМНИЦТВА І БІЗНЕСУ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ЧННІПБ ЗУНУ

Надія КУЛЬЧИШКА

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. проректора з науково-педагогічної роботи
Віктор ОСТРОВЕРХОВ

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «**Основи педагогіки**»
ступінь вищої освіти – бакалавр
галузь знань – 01 Освіта/Педагогіка
спеціальність – 015 Професійна освіта (Цифрові технології)
спеціалізація – 015.39 Цифрові технології
освітньо-професійна програма – Професійна освіта (Цифрові технології)

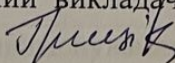
кафедра фундаментальних та спеціальних дисциплін

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг, КПЗ (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Екзамен (сем.)
Денна	1	2	30	30	4	8	78	150	2
Заочна	1	2	8	4			138	150	2

31.08.2023
[Signature]

Чортків – ЗУНУ
2023

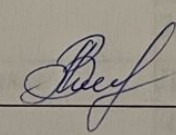
Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 015.039 Професійна освіта, затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 9 від 15.06.2022 р.).

Робочу програму склала к.п.н., старший викладач кафедри фундаментальних та спеціальних дисциплін Тетяна ГРИЦІВ

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фундаментальних та спеціальних дисциплін (протокол № 1 від 28.08.2023 р.)

Завідувач кафедри Людмила ДЕРМАНСЬКА

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 015.39 Професійна освіта (протокол № 1 від 30.08.2023р.)

Керівник групи забезпечення спеціальності Лілія РЕБУХА

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ”

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ»

Дисципліна Основи педагогіки”	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
<u>Кількість кредитів</u> - 5	Галузь знань: 01 — Освіта / Педагогіка”	Статус дисципліни дисципліна циклу професійної підготовки, нормативна Мова навчання Українська
<u>Кількість залікових модулів</u> — 4	Спеціальність: 015— Професійна освіта”	<u>Рік підготовки</u> : Денна – 1; заочна - 1 <u>Семестр:</u> Денна – 2; заочна - 2
<u>Кількість змістових модулів</u> — 3	Спеціальність – 015.039 Професійна освіта	<u>Лекції:</u> Денна – 30; заочна - 8 <u>Практичні з аняття:</u> Денна – 30; заочна - 4
<u>Загальна кількість годин:</u> денна - 150 год.	Ступінь вищої освіти – бакалавр	<u>Самостійна робота:</u> Денна - 78 год; Заочна – 138 <u>Індивідуальна робота:</u> - Денна - 4 год Тренінг -8 год.
Тижневих год. - 10, з них аудиторних - 4 год.		<u>Вид підсумкового контролю</u> - екзамен

2. Мета і завдання дисципліни

2.1. Мета вивчення дисципліни.

«Основи педагогіки»

Програма вивчення навчальної дисципліни «Основи педагогіки» складена відповідно до освітньо-професійної програм підготовки бакалаврів за спеціальністю 015.039 Професійна освіта.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є загальні основи педагогіки як складової педагогічної науки, що розкриває питання загальних підходів до виховання в сучасному суспільстві, знайомить з особливостями педагогічної роботи у професійній освіті з цифрових технологій, сприяє оволодінню здобувачами вищої освіти теоретичних основ сучасної педагогічної науки, розвитку професійного мислення, підготовці до усвідомленого оволодіння професійними вміннями та навичками необхідними для ефективної роботи у сучасній школі.

Міждисциплінарні зв'язки: психологія, педагогіка, історія України, історія культури, філософія.

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи педагогіки» є: забезпечення ґрунтовного володіння здобувачами професійної освіти теоретичними основами педагогічної науки, формування уявлень про здобувача освіти як об'єкт та суб'єкт виховання, вміння орієнтуватися в закономірностях, принципах організації та функціонування системи освіти в Україні, озброїти навичками аналізу сучасного стану розвитку освітніх процесів, розвиток практичних умінь, що забезпечують творчість та ініціативу в різних видах діяльності.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Основи педагогіки» є: формування уявлень про роботу викладача та вчителя Нової української школи, вимоги до нього; понять про педагогіку як науку, розкриття процесу її становлення та розвитку, основних категорій, системи педагогічних наук та зв'язок педагогіки з іншими науками; висвітлення сутності національного виховання як цілісної системи, його науково-методологічних засад, напрямів виховання; допомога в осмисленні суспільного виховного ідеалу; допомога в осмисленні своєї педагогічної позиції на засадах гуманізму.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Основи педагогіки зі вступом до спеціальності» студент має **знати:**

- / місце та значення педагогіки в системі психолого-педагогічних наук;

- / основні категорії педагогіки;
  - / галузі педагогіки та їх зв'язок з іншими науками;
  - / принципи організації системи народної освіти в Україні;
  - / проблеми та позитивний досвід організації сучасної системи освіти в розвинутих країнах;
    - / вчення про сутність людини а сучасні концепції її розвитку, формування та виховання;
    - / гуманістичні ідеали вітчизняної виховної системи, мету виховної системи у сучасній школі;
    - / соціальні, професійні та культурні вимоги до сучасного вчителя;
- вміти:**
- / використовувати закони та закономірності педагогіки у професійно-педагогічній діяльності;
  - / будувати власну педагогічну діяльність на основі системи педагогічних принципів;
    - / аналізувати сучасну вітчизняну та зарубіжну системи освіти;
    - / визначати мету і завдання навчання протягом всього життя;
    - / використовувати активні методи самонавчання;
    - / організовувати самостійну навчальну діяльність;
    - / аналізувати вплив соціуму на формування особистості;
    - / застосовувати методи педагогічного впливу в колективі в контексті професійної діяльності.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни

Вивчення дисципліни забезпечує формування таких спеціальних (фахових) компетентностей:

- здатність виявляти актуальні проблеми розвитку сучасної освіти, аналізувати та пропонувати шляхи їх вирішення з орієнтацією на інтереси особистості, суспільства і держави;
- здатність виявляти актуальні проблеми розвитку сучасної освіти, аналізувати та пропонувати шляхи їх вирішення з орієнтацією на інтереси особистості, суспільства і держави;
- здатність аналізувати систему і структуру освіти в Україні;
- здатність до створення методичного забезпечення освітнього процесу за кваліфікаційними рівнями у вигляді електронних навчальних

ресурсів;

– здатність розуміти тенденції в освіті, структуру й цілі освітніх систем та бути в змозі визнавати їх потенційні наслідки;

– здатність до аналізу, співставлення, порівняння педагогічних явищ, методів та технології навчання, що базуються на використанні ІКТ;

– здатність розкривати суть основних категорій педагогіки та використовувати їх у педагогічній діяльності;

– здатність проєктувати та реалізовувати педагогічні моделі й інноваційні технології освіти з урахуванням значущих умов навчання і впроваджувати їх у навчальний процес;

– здатність оперувати науковою термінологією педагогічної науки; розуміти системність, взаємозв'язок і цілісність різних педагогічних явищ і процесів;

– здатність до діагностування власних здібностей у педагогічній діяльності;

– здатність обирати методи, форми, та засоби самовдосконалення;

– здатність опрацьовувати зміст навчального матеріалу;

– здатність раціонально організувати навчальний час;

– здатність адаптуватися до умов навчання у ВНЗ, специфіки його організації, видів контролю та оцінювання результатів навчальної діяльності;

– здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу;

– здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми;

– володіння комп'ютерною та інформаційною культурою, усвідомлення цінності суб'єктивної позиції в інформаційному просторі;

– здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

– здатність розкривати суть та особливості чинників розвитку і формування особистості школяра;

– здатність аналізувати різноманітні педагогічні явища і процеси;

– проєктувати та моделювати хід протікання педагогічних явищ і ситуацій.

– здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо;

2.4. Передумови для вивчення дисципліни

Навчальна дисципліна «Основи педагогіки» є необхідною складовою частиною підготовки педагогів професійної освіти. Зміст дисципліни базується на сучасних досягненнях педагогічної науки щодо розвитку особистості, основних закономірностей, принципів, методів, форм навчання та виховання, педагогічної майстерності та культури професійної діяльності, основ управління освітою, що вирішує конкретні завдання теоретичної і практичної підготовки студентів.

2.5. Програмні результати навчання

1. Спілкуватися українською мовою у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом, дотримуватися етики ділового спілкування.

2. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне та самокритичне мислення.

3. Засвоювати нову фахову інформацію, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.

4. Знати та розуміти сутність, принципи, методи, форми та організацію процесу навчання і виховання людини.

5. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ. ДИДАКТИКА

Тема 1. Педагогіка - наука про виховання людини. Предмет і основні завдання педагогіки

Педагогіка як наука про виховання людини. Стадії розвитку педагогіки. Народна педагогіка - «золотий фонд» педагогічної науки. Предмет педагогіки. Основні категорії педагогіки: виховання, навчання, освіта, педагогічний процес. Понятійний апарат педагогіки. Джерела педагогіки. Структура педагогічної науки. Система педагогічних наук. Зв'язок педагогіки з іншими науками. Напрями розвитку сучасної педагогіки: педагогіка співробітництва, особистісно зорієнтована педагогіка, педагогіка рефлексії, психопедагогіка особистості.

Тема 2. Розвиток, формування, соціалізація і виховання особистості

Розвиток і формування особистості як педагогічна проблема. Напрями розвитку людини: анатомо-фізіологічний, психічний і соціальний. Особливості розвитку особистості. Види формування особистості: стихійне, цілеспрямоване,

самоформування.

Інститути соціалізації. Механізми і засоби соціалізації. Взаємозв'язок процесів виховання і розвитку. Роль навчання у розвитку особистості. Діяльність і спілкування, їх роль у формуванні особистості. Вікові етапи в розвитку особистості школяра. Типологічні особливості учнів різного віку. Індивідуальні відмінності та їх урахування в навчально-виховному процесі. Аналіз зарубіжних теорій розвитку і формування особистості.

Тема 3. Педагогічний процес. Технологія цілісного педагогічного процесу

Поняття про педагогічний процес. Педагогічний процес як система. Структура і основні компоненти педагогічного процесу, його цілісність. Рушійні сили педагогічного процесу і його діалектика. Формування базової культури особистості у цілісному педагогічному процесі. Загальні властивості, закони та закономірності педагогічного процесу. Взаємозв'язок виховання, навчання і розвитку. Зумовленість виховання і навчання суспільними потребами і умовами. Єдність виховання і самовиховання, викладання і учіння. Визначальна роль діяльності і спілкування у вихованні і навчанні. Розвивальний і виховуючий характер навчання.

Врахування у педагогічному процесі вікових та індивідуальних особливостей учнів. Взаємозв'язок особистості і колективу у педагогічному процесі. Взаємозв'язок змісту, форм і методів у педагогічному процесі. Поняття про принципи педагогічного процесу. Принципи організації педагогічного процесу. Принципи управління діяльністю вихованців. Технологія цілісного педагогічного процесу. Етапи педагогічного процесу. Прогнозування і проектування педагогічного процесу. Організація педагогічного процесу. Управління педагогічним процесом. Сучасні технології педагогічного процесу.

Тема 4. Предмет і основні категорії теорії навчання

Поняття про дидактику. Предмет дидактики. Основні категорії дидактики: навчання, освіта, самоосвіта, викладання, учіння, мета, завдання, закономірності, принципи, методи, прийоми, засоби, форми, результати навчання, знання, уміння, навички.

Навчання як підсистема цілісного педагогічного процесу. Характеристика процесу навчання як цілісної системи. Компоненти процесу навчання: цільовий, стимулююче-мотиваційний, змістовий, операційно-дійовий, емоційно-вольовий, контрольню-регулюючий, оціночно-результативний.

Двосторонній характер процесу навчання. Характеристика викладання як діяльності вчителя, її основні елементи: планування, організація, стимулювання,

контроль і регулювання, аналіз результатів. Учіння як пізнавальна діяльність школяра у цілісному процесі навчання. Структура процесу засвоєння знань. Мотивація учіння. Мотиви навчання школярів, їх характеристика. Пізнавальний інтерес у навчанні, способи його формування. Стимулювання учіння. Основні функції навчального процесу: освітня, виховна і розвивальна, їх єдність та шляхи реалізації. Цілі навчання. Особистісно- зорієнтована освіта та навчання.

Тема 5. Закономірності, принципи і правила навчання

Поняття про закономірності навчання. Зовнішні і внутрішні закономірності навчання, їх характеристика. Принципи навчання як системотвірна категорія дидактики. Система дидактичних принципів. Характеристика загальноприйнятих принципів навчання (цілеспрямованості, науковості, систематичності і послідовності у навчанні, зв'язку навчання з життям, індивідуально-особистісного підходу, доступності у навчанні, наочності, свідомості та активності учнів, емоційності навчання, міцності знань, виховуючого навчання, врахування вікових особливостей учнів) та шляхи їх реалізації у процесі навчання.

Взаємозв'язок і взаємообумовленість принципів навчання. Умови ефективної реалізації вимог дидактичних принципів. Правила навчання. Взаємозв'язок принципів і правил навчання.

Тема 6. Зміст освіти у сучасній школі

Загальна характеристика змісту освіти: суть змісту освіти, соціальні вимоги до змісту освіти, джерела і фактори, що детермінують формування змісту освіти. Принципи визначення та структурування змісту освіти в сучасних умовах. Критерії відбору змісту загальної освіти. Педагогічні проблеми гуманізації змісту освіти.

Види освіти (за спрямуванням): загальна, професійна, політехнічна. Освітня система в Україні: дошкільна освіта, середня освіта, професійна освіта, позашкільна освіта, вища освіта, післядипломна освіта, самоосвіта. Закон України «Про загальну середню освіту». Види освіти (за обсягом): початкова, базова, повна загальна середня і професійна. Обов'язковою в Україні є повна загальна середня освіта. Концепція 12-річної загальноосвітньої школи. Шляхи подолання перевантаженості учнів. Тенденції вдосконалення змісту освіти у сучасній школі. Аналіз змісту освіти у зарубіжній школі.

Поняття про методи і прийоми навчання. Функції методів навчання. Різні підходи до характеристики методів навчання: методи навчання як способи залучення до безпосередньої практичної діяльності; як способи передачі навчальної інформації; як способи спільної діяльності вчителя і учнів із досягнення поставлених дидактичних завдань; як способи організації пізнавальної

діяльності учнів; як способи стимулювання пізнавальної діяльності.

Різні підходи до класифікації методів навчання: за джерелами передачі й сприйняття навчального матеріалу; за основними дидактичними завданнями; за характером пізнавальної діяльності учнів; за логікою передачі й сприймання навчальної інформації; за ступенем керівництва навчальною роботою учнів тощо. Цілісний підхід до класифікації методів навчання. Поняття про дидактичні засоби навчання. Проблема вибору методів і засобів навчання та їх комплексного застосування. Методи навчання у зарубіжній теорії і практиці.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ

Тема 7. Зміст національного виховання. Основні напрями виховання

Поняття змісту виховання. Проблема змісту виховного процесу у сучасній школі. Сутність та особливості національної системи виховання. Зміст національного виховання як системи цінностей, що включає в себе абсолютні вічні (загальнолюдські), національні, громадянські (демократичні), родинні цінності та цінності особистого життя. Характеристика основних напрямів виховання. Народна педагогіка про зміст виховання. Українська виховна система у контексті світових культурних процесів. Аналіз змісту виховання у школах зарубіжних країн.

Тема 8. Організаційні форми виховної роботи

Виховання учнів у процесі навчальних занять. Виховний потенціал уроку. Форми організації позаурочної роботи. Масові, групові та індивідуальні форми виховної роботи, їх характеристика. Словесні, наочні, практичні форми виховної роботи, їх характеристика. Комплексні форми виховання. Взаємозв'язок різних форм позаурочної роботи.

Перспективні форми виховної роботи та їх характеристика, технологія підготовки і проведення. Особливості використання перспективних форм виховної роботи в національній школі. Використання народних традицій, звичаїв і обрядів у сучасному виховному процесі. Класифікація національних традицій, форми їх використання. Характеристика дитячо-молодіжних організацій: Пласт, Асоціація Гайдів України, «Сокільський доріст», Федерація дитячих організацій України, молодіжні козацькі об'єднання «Юнацька січ», «Юні козаки», «Джура» тощо. Їх роль у сучасному виховному процесі. Актуальні проблеми дитячого та юнацького руху. Пошук нових форм позакласної виховної роботи у сучасній школі.

Тема 9. Колектив і особистість в умовах демократичного суспільства

Теорія колективу на сучасному етапі розвитку вітчизняної та зарубіжної педагогіки. Колектив як фактор виховання учнів. Структура колективу.

Загальношкільний і первинний колективи, їх структура. Офіційна і неофіційна структура колективу. Особливості діяльності і спілкування у колективі. Взаємовідносини колективу й особистості. Порівняльний аналіз поглядів А.С.Макаренка і В.О.Сухомлинського на становлення особистості у колективі. Єдність індивідуального і колективного підходів у вихованні школярів. Умови створення дитячого колективу. Передумови, які забезпечують ефективний вплив на формування колективу. Колектив як педагогічно організована система відносин.

Тема 10. Зміст, форми і методи самовиховання та перевиховання

Самовиховання і перевиховання як складові процесу виховання. Самовиховання - вищий етап процесу виховання. Умови і фактори, що детермінують самовиховання. Рушійні сили самовиховання. Організація самовиховання учнів.

Перевиховання, його функції, етапи, принципи. Категорії дітей і підлітків, які підлягають перевихованню: педагогічно занедбані діти, важковиховувані діти і підлітки, неповнолітні правопорушники, неповнолітні злочинці. Причини педагогічної занедбаності і важковиховуваності учнів, шляхи їх попередження і подолання. Особливості виховної роботи з учнями, які потребують підвищеної педагогічної уваги. Превентивна освіта.

Тема 11. Контроль та оцінювання. Диференційоване навчання.

Психолого-педагогічні вимоги до перевірки та оцінки знань, умінь і навичок. Види контролю: попередній, поточний, періодичний та заключний. Методи контролю: усний, письмовий, графічний, програмний. Особливості проведення контрольних робіт. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів за 100-бальною шкалою оцінювання. Стимулююча та корекційна роль оцінки. Врахування індивідуальних особливостей учнів у процесі оцінювання їх навчальних досягнень.

Тема 12. Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності

Інновації в освіті. Передовий педагогічний досвід і впровадження досягнень педагогічної науки. Педагогічне новаторство. Критерії педагогічних інновацій. Інноваційне середовище.

Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності. Інноваційні процеси в освіті. Поняття «передовий педагогічний досвід». Критерії оцінки передового педагогічного досвіду. Новаторство у школі. Вивчення, узагальнення і поширення педагогічного досвіду. Впровадження досягнень педагогічної науки у практику навчання і виховання. Інноваційні навчальні заклади. Авторські школи. Сучасні педагогічні технології. Педагогічна технологія і майстерність учителя.

4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ З ДИСЦИПЛІНИ

«ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ»

Денна форма роботи

Тема	Кількість годин					
	Лекції	Практичні	Інд. роб	СРС	Тренінг	Контр. заходи
Змістовий модуль I. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ДИДАКТИКИ						
Тема 1. Педагогіка - наука про виховання людини. Предмет і основні завдання педагогіки	2	2	1	6		Запитання
Тема 2. Розвиток, формування, соціалізація і виховання особистості	2	2		6		Запитання, участь у дискусії
Тема 3. Педагогічний процес. Технологія цілісного педагогічного процесу	2	2	1	6	2	Усне опитування
Тема 4. Предмет і основні категорії теорії навчання	2	2		7		Запитання, тести, кейси
Тема 5. Закономірності, принципи і правила навчання	2	2		7		Запитання, тести, кейси
Тема 6. Зміст освіти у сучасній школі. Загальні методи навчання.	2	2		7	2	Запитання, тести ЗМ 1
Змістовий модуль II. ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ						
Тема 7. Зміст національного виховання. Основні напрями виховання	2	2		6		Запитання, тести, кейси
Тема 8. Організаційні форми виховної роботи	2	2	1	6	2	Запитання, тести, кейси
Тема 9. Колектив і особистість в умовах демократичного суспільства	2	2		6		Запитання, тести, кейси
Тема 10. Зміст, форми і методи самовиховання та перевиховання	4	4		7		Запитання, тести, кейси
Тема 11. Контроль та оцінювання. Диференційоване навчання.	4	4		7		Запитання, тести, кейси
Тема 12. Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності	4	4	1	7		Запитання, тести РКР
Разом	30	30	4	78	8	
Підсумковий контроль	Екзамен					

Заочна форма роботи

Тема	Кількість годин					
	Лекції	Прак тичні	Інд. роб.	СРС	Тре нінг	Контр. заходи
Змістовий модуль I. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ						
Тема 1. Педагогіка - наука про виховання людини. Предмет і основні завдання педагогіки	2	1	-	11		Запитання
Тема 2. Розвиток, формування, соціалізація і виховання особистості				11		Запитання, участь у дискусії
Тема 3. Педагогічний процес. Технологія цілісного педагогічного процесу				11		Усне опитування
Тема 4. Предмет і основні категорії теорії навчання	2	1		12		Запитання, тести, кейси
Тема 5. Закономірності, принципи і правила навчання				12		Запитання, тести, кейси
Тема 6. Зміст освіти у сучасній школі. Загальні методи навчання.				12		Запитання, тести, кейси
Змістовий модуль II. ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ						
Тема 7. Зміст національного виховання. Основні напрями виховання	2	1		12		Запитання, тести, кейси
Тема 8. Організаційні форми виховної роботи				12		Запитання, тести, кейси
Тема 9. Колектив і особистість в умовах демократичного суспільства				12		Запитання, тести, кейси
Тема 10. Зміст, форми і методи самовиховання та перевиховання			2		11	
Тема 11. Контроль та оцінювання. Диференційоване навчання.		1		11		Запитання, тести
Тема 12 Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності				11		Запитання, тести РКР
Разом	8	4		138		
Підсумковий контроль	Екзамен					

5.ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Метою проведення практичних занять є закріплення теоретичних знань та набуття умінь їхнього використання в професійній діяльності.

Практичне заняття 1-2

Тема. Педагогіка - наука про виховання.

Мета: виявити та закріпити на практиці теоретичні знання про педагогіку як науку про виховання.

Питання для обговорення:

1. Педагогіка в системі наук про людину. Предмет, основні категорії педагогіки і завдання педагогічної науки на сучасному етапі.
2. Народна педагогіка - першооснова становлення і розвитку педагогічної науки. Використання кращих надбань народної педагогіки у практиці роботи сучасної школи.
3. Методи педагогічних досліджень, їх характеристика.
4. Виховання як провідний фактор у розвитку і формуванні особистості.
5. Вікові та індивідуальні особливості розвитку особистості школяра. Особливості виховання дітей різного віку.

Моделювання студентами виступу на батьківських зборах на одну із тем: «Особливості виховання молодших школярів», «Особливості виховання підлітків», «Особливості виховання старшокласників».

Контрольні запитання

1. Що зумовило виникнення педагогіки як науки?
2. Що є предметом педагогіки?
3. Дайте стисле визначення основних категорій педагогіки, спираючись на їхні спільні риси та відмінності.
4. Яке значення педагогіки в системі сучасного людинознавства?
5. Розкрийте значущість педагогічної науки у соціально-економічному розвитку українського суспільства.
6. Охарактеризуйте стадії розвитку педагогіки.
7. Чому народна педагогіка вважається золотим фондом педагогічної науки?
8. Які завдання вирішує сучасна педагогіка?
9. Охарактеризуйте систему педагогічних наук.
10. Укажіть нові напрями розвитку педагогічної науки, охарактеризуйте їх.

Завдання

1. Зверніться до творчої спадщини педагогів минулого (Я.Коменського, Ж.-Ж. Руссо, А.Дістервега, Й.Песталоцці, К.Ушинського та ін.) і запишіть їхні міркування про значення педагогічної науки у розв'язанні виховних завдань.
2. Користуючись предметними показниками до видань творів А.Макаренка, В.Сухомлинського, випишіть 4-5 тез (думок) про важливість педагогічної теорії в діяльності вчителя-вихователя.
3. Познайомтесь з однією із праць М.Стельмаховича («Українська народна

педагогіка» або «Українська родинна педагогіка»), випишіть 2-3 приклади, що засвідчують педагогічну мудрість українського народу.

4. Випишіть і поясніть 3-4 прислів'я, що характеризують погляди народу на виховання людини.

5. Які шляхи і засоби виховання в народній педагогіці? Наведіть приклади використання знань народної педагогіки у вашій родині, школі, де ви навчалися.

Література [9; 11; 16; 19; 23; 30; 31; 38]

Практичне заняття 3-4

Тема. Зміст освіти в умовах національної школи.

Мета: виявити та закріпити на практиці теоретичні знання про зміст освіти в умовах національної школи.

Питання для обговорення:

1. Проблеми освіти у Конституції України.
2. Загальна характеристика змісту освіти. Види освіти та їх характеристика.
3. Основні документи, що відображають зміст шкільної освіти.
4. Удосконалення змісту освіти відповідно до вимог законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту».

Дискусія на тему: «Актуальні проблеми шкільного підручника».

Контрольні запитання

1. На яке питання дидактики знаходимо відповідь у змісті освіти?
2. Що ви розумієте під змістом освіти?
3. Дайте характеристику загальній, політехнічній, професійній освіті, розкрийте взаємозв'язок між ними.
4. Яким вимогам мусить відповідати зміст освіти?
5. Якими нормативними документами визначається зміст освіти?
6. Охарактеризуйте структуру навчального плану. Що таке державний стандарт?
7. Що таке навчальна програма?
8. Які основні вимоги до шкільного підручника?
9. Проаналізуйте структуру 12-річної середньої загальноосвітньої школи.
10. Розкрийте шляхи вдосконалення змісту освіти відповідно до законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту» та «Про вищу освіту».

Завдання

1. Проаналізуйте навчальну програму з предмета (за фахом) з питань реалізації змісту освіти. Які доповнення в ній, на ваш погляд, слід зробити?
2. Проаналізуйте зміст підручника (за фахом) і з'ясуйте, які вимоги до нього, на вашу думку, ще не реалізовані. Яким ви бачите підручник зі свого предмета?
3. Проаналізуйте навчальний план гуманітарного ліцею. Які зміни ви внесли б до нього?
4. Розкрийте у вигляді структурно-тематичної схеми тему «Зміст освіти в сучасній школі».
5. Протягом 30 років педагоги багатьох країн ведуть дискусії щодо

принципів побудови програм. Багато хто виступає за інтеграцію навчальних курсів, вважаючи, що предметні програми не дають можливості відбити цілісність людського досвіду. Які ви бачите позитивні та негативні сторони такого підходу? Чому?

Література [8; 17; 26; 30; 47; 48]

Практичне заняття 5-6

Тема. Методи навчання як компонент дидактичної структури.

Мета: виявити та закріпити на практиці теоретичні знання про методи навчання як компонент дидактичної структури.

Питання для обговорення:

1. Поняття про методи, прийоми, засоби навчання.
  2. Характеристика методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності учнів.
  3. Характеристика методів стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності учнів.
  4. Характеристика методів контролю і самоконтролю в навчанні.
  5. Засоби навчання.
1. Дискусійне обговорення: Ускладнює чи полегшує шлях до педагогічної майстерності вчителя те, що в дидактиці стає дедалі більше методів навчання?

Контрольні запитання

2. Дайте визначення понять «метод навчання», «прийом навчання», «засіб навчання».
3. На чому базуються різні підходи до класифікації методів навчання. У чому їх переваги і недоліки?
4. Охарактеризуйте методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності учнів.
5. Охарактеризуйте методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності учнів.
6. Охарактеризуйте методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності учнів.
7. Які методи, на ваш погляд, максимально забезпечують розвиток творчості школярів? Чому?
8. Які фактори визначають вибір методів навчання?
9. Доведіть необхідність застосування методів стимулювання учнів.
10. Ваше ставлення до заміни п'ятибальної системи оцінок на дванадцятибальну. Які інші форми оцінювання знань учнів ви знаєте?

Завдання

1. Візьміть інтерв'ю у вчителя з великим педагогічним досвідом про зміни у використанні методів навчання, що відбулися за останні роки.
2. Підберіть з методичної літератури або складіть самостійно фрагмент уроку з фаху із використанням одного із методів словесної групи. Обґрунтуйте свій вибір.
3. Ознайомтеся з навчальною програмою дисципліни (відповідно до

спеціальності). Виберіть із програми теми уроків, в яких ви вважаєте за доцільне використання розповіді, бесіди, лекції, пояснення, диспуту. Обґрунтуйте свій вибір.

4. Розробіть тематику диспутів, дискусій при вивченні дисципліни (відповідно до спеціальності).

5. Наведіть приклад евристичної бесіди, що розгортається під час уроку (дедуктивно чи індуктивно - на вибір студента), використовуючи шкільний підручник за фахом.

Література [4; 7; 16; 19; 33; 40; 41; 58]

Практичне заняття 7-8

Тема. Основні види навчання та їхня порівняльна характеристика.

Мета: виявити та закріпити на практиці теоретичні знання про основні види навчання.

Питання для обговорення:

1. Порівняльна характеристика пояснювально-ілюстративного і проблемного видів навчання.

2. Порівняльна характеристика програмованого і модульного видів навчання.

3. Розвивальне навчання як альтернатива традиційному.

4. Ідеї розвивального навчання у діяльності педагогів-новаторів.

Практичне завдання: Мікровикладання: проведення уроку - панорами (фрагменти уроків за методикою вчителів-новаторів).

Контрольні запитання

1. Проведіть порівняльний аналіз пояснювально-ілюстративного і проблемного видів навчання за: метою навчання, методами навчання, ставленням учителя до учня, особливостями організації навчання, його результатами.

2. Назвіть умови успішної організації проблемного навчання.

3. Розкрийте суть програмованого навчання.

4. Дайте характеристику модульному навчанню.

5. Охарактеризуйте дистанційне навчання.

6. У всьому світі використовують у школі комп'ютери. Чи є підстава, на ваш погляд, говорити не тільки про прогресивність цього явища, але і про негативні сторони комп'ютерного навчання? Чому?

7. У педагогічній літературі визначається позитивна роль проблемного навчання у розвитку активності, самостійності, творчих здібностей школярів. Чим же можна пояснити його обмежене використання у практиці школи?

8. Які особливості розвивального навчання?

9. Назвіть основні ідеї особистісно-орієнтованого навчання, концепції активізації пізнавальної діяльності школярів, педагогіки співробітництва.

10. Розкрийте особливості педагогічного досвіду вчителів-новаторів.

Завдання

1. Здійсніть у вигляді таблиці порівняльний аналіз традиційного і розвивального видів навчання за: метою навчання, методами навчання, ставленням учителя до учня, особливостями організації навчання, його результатами.

2. У підручниках і посібниках з педагогіки називаються деякі шляхи створення проблемних ситуацій у навчанні. Доберіть приклади, які ілюструють 2-3 поданих напрями.

3. Складіть лінійну та розгалужену програми програмованого навчання за будь-якою темою предмета, що вивчається в школі.

4. Заповніть другу половину таблиці. Для цього напишіть проти записаних положень вид навчання, якому відповідає написане.

Література [5; 14; 19; 24; 27; 43; 45; 49].

Практичне заняття 9-10

Тема. Актуальні проблеми дидактики.

Мета: виявити та закріпити на практиці теоретичні знання про актуальні проблеми дидактики.

Питання для обговорення:

1. Індивідуалізація і диференціація навчання.
2. Організація навчального співробітництва в сучасній школі.
3. Гуманізація навчального спілкування на уроках.
4. Особистісно орієнтоване навчання.
5. Психолого-педагогічні проблеми розвитку обдарованих дітей.
6. Причини неуспішності учнів і шляхи їх подолання.
7. Тестова перевірка знань: за і проти.
8. Шляхи вдосконалення контролю і оцінювання у сучасній школі.
9. Дидактична технологія - основа оптимізації навчального процесу.

Моделювання практичних ситуацій, пов'язаних з застосуванням сучасних технологій навчання.

Контрольні запитання

1. Який зміст включено в поняття «методика» і «технологія» навчання?
2. Що є предметом технології навчання?
3. Що таке індивідуалізація навчання?
4. Охарактеризуйте особливості диференційованого навчання.
5. Дайте характеристику основним підходам до навчання обдарованих дітей. Якому із них ви надаєте перевагу? Відповідь обґрунтуйте.
6. Які особливості особистісно орієнтованої технології педагогіки співробітництва?
7. Розкрийте технологію створення ситуації успіху в навчанні.
8. Що передбачає організація оптимального навчального спілкування?
9. Назвіть дидактичні переваги групової роботи учнів на уроці порівняно з індивідуальною.
10. В.Сухомлинський стверджував: «Щоб діти добре вчилися, потрібно щоб вони добре вчилися». Як ви розумієте цей парадокс?

Завдання

1. Підберіть диференційовані домашні завдання до однієї із тем дисципліни (відповідно до спеціальності).
2. Чому, на ваш погляд, обдаровані діти потребують психологічної допомоги і захисту? При обґрунтуванні відповіді використайте власний досвід

шкільного життя.

3. Підготуйте реферативне повідомлення на тему: «В.Сухомлинський про роль ситуації успіху в навчанні».

4. Розкрийте сутність технології саморозвитку М.Монтессорі.

5. Опишіть одну-дві ігрові технології.

Література [9; 11; 16; 19; 23; 30; 31; 38]

Практичне заняття 11-12.

Тема. Зміст національного виховання.

Мета: виявити та закріпити на практиці теоретичні знання про зміст національного виховання.

Питання для обговорення:

1. Проблема змісту виховання в сучасній школі.
2. Громадянське виховання: завдання, функції, система.
3. Формування правової культури особистості школяра.
4. Основні шляхи і засоби екологічного виховання учнів.
5. Економічна освіта та економічне виховання учнів. Підготовка дітей до праці в умовах нових економічних відносин.

Дискусійне обговорення: Народна педагогіка про зміст виховання.

Контрольні запитання

1. Що таке зміст виховання?
2. Порівняйте різні погляди на розуміння змісту виховання.
3. Розкрийте сутність змісту виховання як системи цінностей.
4. Назвіть основні напрями виховання, охарактеризуйте їх.
5. У чому полягає взаємозв'язок між правовим вихованням і формуванням дисциплінованості особистості? Розробіть програму виховання дисциплінованості дитини в сім'ї.
6. Охарактеризуйте напрями виховної роботи, спрямовані на формування в учнів несприятливості до алкоголю, нікотину, наркотиків.
7. Що, на вашу думку, спонукає людей іти в церкву? Яка роль і місце релігійного виховання в системі виховної роботи світської школи?
8. У чому суть виховання громадянської культури?
9. Чи впливає вступ держави в ринкові стосунки на завдання і зміст трудового виховання школярів? Чому? Як?
10. Сила мистецтва, як запевняють спеціалісти, в тому, що воно породжує добро. Але ж існує і бридке в мистецтві: вульгарне, халтура, безсмак. Як виробити у школяра імунітет до цього бридкого?

Завдання

1. З державної національної програми «Освіта» («Україна XXI століття»), Національної доктрини розвитку освіти, Концепції національного виховання випишіть завдання основних напрямів національного виховання, проаналізуйте їх зміст.
2. Користуючись різними науковими джерелами, випишіть якості

особистості, що характеризують менталітет українського народу.

3. Проаналізуйте систему одного із напрямів виховання (на вибір студента) у вашій сім'ї та школі. Якою мірою вона забезпечила умови для вашого розвитку?

4. «Заняття фізкультурою та спортом відіграють певну роль у всебічному розвитку учнів лише тоді, коли вся виховна робота пройнята турботою про здоров'я», - пише В.Сухомлинський. Що б ви включили в зміст програми «Турбота про здоров'я»?

5. Підготуйте реферативне повідомлення на одну із запропонованих тем:

а) «Народна педагогіка про зміст виховання (один із напрямів виховання)»;

б) «Зміст виховання в зарубіжній школі».

Література [9; 11; 16; 19; 23; 30; 31; 38].

Практичне заняття 13

Тема. Взаємодія соціальних інститутів у вихованні дітей.

Педагогізація сім'ї і громадськості.

Мета: виявити та закріпити на практиці теоретичні знання про взаємодію соціальних інститутів у вихованні дітей.

Питання для обговорення:

1. Роль сім'ї у вихованні дітей. Засоби і методи сімейного виховання.
2. А.С.Макаренко про умови сімейного виховання.
3. Роль школи у педагогізації сім'ї і громадськості. Форми співпраці школи і сім'ї з проблем виховання дітей.
4. Досвід В.О.Сухомлинського з питання роботи з батьками учнів.
5. Вплив церкви на виховання дітей у сучасному суспільстві.

Дискусійне обговорення: Діяльність дитячих і молодіжних організацій у контексті завдань сучасного українського виховання.

Контрольні запитання

1. У чому полягає соціальне значення сім'ї? Доведіть переваги сім'ї як соціального інституту у формуванні особистості дитини.

2. Чи погоджуєтесь ви з думкою про те, що в нинішніх умовах спостерігається зменшення уваги батьків до виховання своїх дітей? Чому? Відповідь аргументуйте.

3. Проаналізуйте виховні функції сім'ї.

4. Які умови ефективності сімейного виховання?

5. Назвіть типові конфлікти між батьками і дітьми. Які шляхи їх усунення, профілактики?

6. Охарактеризуйте форми спільної роботи школи і сім'ї у вихованні дітей. Як, на вашу думку, можна активізувати спільну роботу сім'ї і школи у вихованні дітей?

7. Охарактеризуйте основні напрями діяльності педагога з батьками.

8. Розкрийте специфіку виховної діяльності дитячих, молодіжних та учнівських організацій, що діють в Україні. Проаналізуйте тенденції розвитку дитячого та молодіжного руху, що мають місце в Україні на сучасному етапі.

9. У чому полягає роль церкви у вихованні дітей у сучасному суспільстві?

10. Розкрийте роль формальних і неформальних дитячих об'єднань у вихованні підростаючого покоління.

Завдання

1. Проаналізуйте твори А. Макаренка «Книга для батьків» і В.Сухомлинського «Батьківська педагогіка». Визначте спільні і відмінні думки авторів на проблему сімейного виховання. Випишіть 5-6 міркувань цих вчених (у вигляді тез) про особливості сімейного виховання.

2. З'ясуйте, які основні форми роботи з батьками використовують в конкретній школі для пропаганди педагогічних знань. Проаналізуйте їх з позиції педагогічної доцільності та ефективності. Запропонуйте свою систему педагогізації сім'ї і громадськості.

3. Підготуйте план-схему виступу перед батьками підлітків на одну із тем сімейної педагогіки. Обґрунтуйте актуальність обраної теми і питань запропонованого плану виступу.

4. Підготуйте реферативне повідомлення на одну із тем:

а) «Діяльність дитячої або молодіжної організації (на вибір студента) у контексті завдань національного виховання»;

б) «Народна педагогіка про методи і засоби родинного виховання».

Література [8; 17; 26; 30; 47; 48].

Практичне заняття № 14.

Тема. Педагогічна діяльність та її особливості.

Питання для обговорення

1. Структура педагогічної діяльності.
2. Способи формування компетентності педагога.
3. Функції вчителя. їх різновиди.
4. Визначити компетентності педагогаю.

Дискусійне обговорення. Характеристика педагога відповідно НУШ.

II. Завдання

1. Створіть і передайте образ Вашого «авторитетного викладача» через пісню, вірш, афоризм.

2. На основі опрацювання довідкової літератури занотуйте у власний словник значення таких понять: «здатність до...», «комплекс умінь», «готовність до...», «спроможність».

3. Створити кросворд за темою семінару (до 10 слів).

4. Проаналізуйте підходи різних науковців до визначення понять: «педагогічна діяльність», «професійна компетентність учителя».

5. Складіть і заповніть таблицю «Завдання формування педагогічної компетентності освітянина».

III. Підведення підсумків заняття.

Практичне заняття 15

Тема. Педагогічні інновації. Передовий педагогічний досвід.

Мета: виявити та закріпити на практиці теоретичні знання про передовий педагогічний досвід.

Питання для обговорення:

1. Інноваційні процеси в освіті. Акмеологічний підхід.
2. Інноваційні навчальні заклади. Авторські школи.
3. Педагогічна технологія і майстерність учителя.
4. Вивчення, узагальнення і поширення передового педагогічного досвіду. Моделювання практичних ситуацій: Новаторство у школі.

Контрольні запитання

1. Що таке інноваційна спрямованість педагогічної діяльності? Що є основою інноваційних процесів в освіті?
2. Проаналізуйте поняття «педагогічний досвід», «передовий педагогічний досвід».
3. Охарактеризуйте види передового педагогічного досвіду.
4. У чому суть педагогічного новаторства?
5. Яких педагогів-новаторів ви знаєте? У чому суть їх досвіду?
6. Проаналізуйте послідовність вивчення і впровадження у практику роботи передового педагогічного досвіду?
7. Охарактеризуйте завдання, функції і основні форми методичної роботи в школі.
8. Охарактеризуйте відомі вам авторські школи.
9. Яка мета атестації педагогічних працівників? За яких умов атестація є результативною?
10. Охарактеризуйте шляхи підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

Завдання

1. Узагальніть та опишіть досвід роботи вчителя-предметника або класного керівника.
2. Під час педагогічної практики ознайомтесь з роботою методичного об'єднання в школі, планами роботи такого об'єднання. Розробіть орієнтовний план методичного об'єднання вчителів вашої спеціальності.
3. Підготуйте реферативне повідомлення на одну із запропонованих тем:
  - а) «Авторські школи»;
  - б) «Нестандартні форми методичної роботи в школі».
4. Виходячи із позиції «Коли б я був директором школи», «Коли б я був Міністром освіти і науки України», сформулюйте свої пропозиції й алгоритми діяльності щодо вдосконалення управління школою чи системою загальної середньої освіти.
5. Проаналізуйте спостереження і враження власних шкільних років і зробіть висновок: що створювало авторитет керівництву школи, яке користувалось повагою серед учнів.

Література [9; 11; 16; 19; 23; 30; 31; 38].

6. КОМПЛЕКСНЕ ПРАКТИЧНЕ ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

У структурі навчального навантаження студента за системою ЕСТ8 індивідуальна робота також розглядається як один із основних компонентів освіти і повинна займати близько половини його навчального навантаження. Комплексне практичне індивідуальне завдання (надалі КПЗ) є видом позааудиторної самостійної роботи студента навчального, навчально-дослідницького чи проектно-конструкторського характеру, яке використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчального курсу і завершується разом із складанням підсумкового іспиту чи заліку із даної навчальної дисципліни. Методологія процесу навчання та, відповідно, оцінювання знань студента за КМСОНП передбачає орієнтацію на індивідуально-диференційовану та особистісно-орієнтовану форму і організацію самоосвіти студента.

В структурі навчальних годин при вивченні дисципліни більшість часу припадає на самостійну та індивідуальну роботу студентів. За європейським стандартом, дипломований фахівець відразу займає робоче місце і виконує свої посадові обов'язки, гарантією чого є диплом і авторитет вищого навчального закладу. Такі умови можна забезпечити тільки в тому випадку, якщо випускник має достатні навички самостійної роботи, вміє планувати свій робочий час і займає активну позицію по відношенню до виконуваної роботи - якраз такі вміння повинен отримувати студент під час свого навчання.

Способом реалізувати таку співпрацю викладачів і студентів є модульно-кредитна система, яка є однією з умов Болонського процесу. Вона передбачає модульну перевірку знань на початку, в середині і в кінці навчального курсу (модульні заліки), самопідготовку і активну участь в пропонуваніх протягом курсу видах роботи - семінарах, колоквиумах, індивідуальних заняттях. В такій системі, як правило, кінцевий залік з курсу є лише частиною оцінки роботи студента, бо найбільш вагому частину оцінки складає все ж робота протягом всього часу вивчення предмету. Кредити ЕСТ8 передбачають всі види роботи, необхідної для завершення повного року академічного навчання у закладі, тобто лекції, практична робота, семінари, консультації, виробнича практика, самостійна робота - в бібліотеці чи вдома, екзамени, дипломний проект, кваліфікаційну роботу і виробничу практику чи інші види діяльності, пов'язані з оцінюванням. ЕСТ8, таким чином, базується на повному навантаженні студента, а не обмежується лише аудиторними годинами.

Структура КПЗ:

вступ - зазначається тема,

мета (дидактична, розвивальна, виховна) та завдання роботи і основні її положення;

теоретичне обґрунтування - виклад і пояснення базових теоретичних положень, законів, принципів, алгоритмів тощо, на основі яких виконується завдання;

методи (при виконанні практичних, розрахункових, модельюючих робіт) - вказуються і коротко характеризуються методи роботи;

основна частина (стилий виклад основного матеріалу та методичні вказівки до його вивчення);

додатки (схеми, малюнки, моделі, описи, дидактичні завдання, ділові та рольові ігри, методика їх проведення тощо);

висновки; список використаної літератури.

Оцінювання КПЗ повинно сприяти реалізації таких завдань:

- підвищення мотивації студентів до систематичного активного навчання протягом семестру та навчального року, їх переорієнтація з отримання позитивної оцінки на формування стійких знань, умінь та навичок;

- відповідність переліку, форм та змісту контрольних заходів і завдань робочій програмі з дисципліни «Основи педагогіки»;

- подолання елементів суб'єктивізму при оцінюванні знань, що забезпечується системою контрольних заходів із застосуванням 100-бальної шкали оцінювання, а також врахуванням усіх видів навчальної роботи студента протягом семестру;

- забезпечення належних умов для вивчення програмного матеріалу з дисципліни «Основи педагогіки»;

- розширення можливостей для всебічного розкриття здібностей студентів, розвитку їх творчого мислення та підвищення ефективності навчального процесу.

Теми КПЗ

1. Особливості педагогічної науки на сучасному етапі.
2. Державна освітня політика та її законодавче забезпечення.
3. Етнодидактика як складова теорії навчання.
4. Навчання як фактор виховання особистості школяра.
5. Стратегічні питання сучасної дидактики.
6. Дидактика шкільного підручника.
7. Шляхи гуманізації змісту освіти в сучасній загальноосвітній школі.
8. Проблема розвитку мотивів учіння в умовах сучасного уроку.
9. Способи організації навчального співробітництва.
10. Гуманізація навчального спілкування на уроках.
11. Специфіка навчання обдарованих дітей.
12. Технології індивідуалізованого навчання.
13. Технології диференційованого навчання.
14. Психологічні умови забезпечення розвитку творчого потенціалу школярів (підлітків, старшокласників - на вибір студента).
15. Особистісно-орієнтоване навчання.
16. Застосування інформаційних технологій на уроках у школі (в закладах професійної освіти - на вибір студента).
17. Реалізація проблемного підходу на уроках.

18. Співтворчість учителя та учнів як умова розвитку відповідального ставлення до навчання.

19. Інтерактивні методи в навчанні старшокласників.

20. Вплив емоцій на ефективність навчального процесу.

7. Тренінг з дисципліни (8 год).

Мета тренінгу з дисципліни «Основи педагогіки» – сформувати у майбутніх фахівців повне і цілісне уявлення про майбутню професійну діяльність і особистість професіонала; розвивати адекватне розуміння самого себе як майбутнього професіонала і зміцнити професійну самооцінку; сформувати чітке уявлення про професійне майбутнє, оптимізувати життєві плани студентів; сприяти усвідомленню студентами своїх особистісних особливостей і творчих можливостей.

Проведення тренінгу дозволяє:

– забезпечити засвоєння теоретичних знань, отриманих у процесі вивчення дисципліни «Основи педагогіки»;

– розвинути у студентів навички пропонування обґрунтованих рішень, використання теоретичних знань для розв'язання практичних завдань та змістовного інтерпретування отриманих результатів.

Організація і порядок проведення тренінгу

1. Вступна частина. Актуалізація теми тренінгового заняття та структуризація процесу його проведення. Ознайомлення студентів з метою тренінгу, його завданнями, процедурою проведення, очікуваними результатами. Представлення програми тренінгу.

2. Організаційна частина. Встановлення правил проведення тренінгу, формування робочих груп студентів, визначення завдань та розподіл ролей. Забезпечення учасників тренінгу роздатковими матеріалами: таблицями, бланками документів, алгоритмами проведення, інструкціями.

3. Практична частина. Виконання тренінгових завдань у групах із використанням базових та інноваційних методів проведення тренінгу за визначеною темою (проблемою). Підготовка презентаційних матеріалів за результатами виконання тренінгового завдання.

4. Підведення підсумків. Презентація практичної роботи в групах. Обговорення результатів виконання завдань, обмін думками з проблематики теми тренінгу, підведення підсумків, оцінка результативності роботи в групах та досягнення поставлених цілей тренінгу.

Тематика тренінгу

1 Педагогічний процес. Технологія цілісного педагогічного процесу (2 год.)

2 Зміст освіти у сучасній школі. Загальні методи навчання (2 год.)

3. Організаційні форми виховної роботи (2 год.)

4 Педагогічна майстерність (2 год.)

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

Методичні поради до організації самостійної роботи студента

Самостійна робота є основним засобом засвоєння студентами навчального матеріалу в позааудиторний час без участі викладача. Обсяг і зміст самостійної роботи визначається робочою програмою та робочим планом в межах встановленого обсягу годин із навчальної дисципліни, методичними вказівками викладача.

Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів: конспектами лекцій викладача, підручниками, навчальними та методичними посібниками, монографічною літературою і періодикою, а також засобами самоконтролю (тестами, типовим пакетом контрольних завдань).

Навчальний матеріал, передбачений навчальним планом для засвоєння студентом в процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальними матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять.

Викладач проводить діагностику якості самостійної роботи студента на індивідуальних заняттях. Вони проводяться в позааудиторний час за окремим графіком, складеним кафедрою.

Самостійна робота студента проводиться за такими напрямками:

1. Підготовка до практичних (семінарських) занять:
4 вивчення лекційного матеріалу;
У вивчення теми за підручниками і посібниками;
4 опрацювання рекомендованої монографічної літератури та періодики, передбаченої списком літератури;
У опрацювання завдань до практичних занять.
2. Опрацювання програмних питань, що не розглядаються на навчальних заняттях і виносяться на самостійне опрацювання.
3. Ведення конспекту.
4. Підготовка до написання модульних контрольних робіт.
5. Підготовка до екзамену.

№ п/п	Тематика	К-ть годин (д.ф.н)	
		ДФН	ЗФН
1	Напрями зарубіжної педагогіки	5	11
2	В.О.Сухомлинський про виховання як фактор розвитку дитини	5	11
3	Історія становлення та розвитку дидактики	5	11
4	Оптимізація та інтенсифікація процесу навчання	5	11
5	Теорії формування змісту освіти	5	11

6	Історія розвитку теорії методів навчання. Вибір і поєднання методів навчання	6	6
7	Особливості застосування тестів під час здійснення різних видів перевірки. Неуспішність учнів і шляхи її подолання. Моніторинг навчальних досягнень	5	6
8	В.О.Сухомлинський про багатофакторний характер процесу виховання	5	11
9	В.О.Сухомлинський про моральне виховання	5	6
10	Застосування методів виховання в умовах сучасної шкільної практики	5	6
11	Стадії розвитку колективу за А.М.Лутошкіним. В.О.Сухомлинський про формування колективу	5	6
12	Теорія управління	6	10
13	Шляхи до творчої педагогічної діяльності	6	10
14	Дидактичні принципи Я.А.Коменського	5	11
15	Педагогічні ідеї А.С.Макаренка та В.О.Сухомлинського і сучасність	5	11
Разом:		78	138

9. Методи навчання

У навчальному процесі застосовуються: лекції, практичні заняття, консультації, самостійна робота, індивідуальна робота, робота у групах, метод опитування, тестування, ситуативне моделювання, ділові ігри, реферування, виконання КПЗ, есе, підготовка і презентація проєктів.

10. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Основи педагогіки» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне опитування, тестування;
- презентації результатів виконаних завдань;
- оцінювання результатів модульної контрольної роботи;
- оцінювання комплексного практичного індивідуального завдання;
- оцінювання результатів самостійної роботи студентів;
- наукова дискусія;
- інші види індивідуальних і групових завдань;
- екзамен.

11. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання усіх видів завдань студентами і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів проводиться в установленому порядку.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час проведення

контрольних заходів заборонені. Під час контрольного заходу студент може користуватися лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими студентами, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти контрольних завдань.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватися в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції інституту.

12. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Основи педагогіки» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2 (ректорська контрольна робота)	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка за КПЗ, враховуючи поточне опитування)	Заліковий модуль 4 (екзамен)
20%	20%	20%	40%
Опитування під час заняття (теми 1–6) – 5 балів за тему – макс. 30 балів. Модульна робота – макс. 70 балів.	Опитування під час заняття (теми 7–15) – 5 балів за тему – макс. 45 балів. Модульна робота – макс. 55 балів.	Підготовка КПЗ – макс. 40 балів. Захист КПЗ – макс. 40 балів. Виконання завдань під час тренінгу – макс. 20 балів.	Тестові завдання (10 тестів по 5 бали за тест) – макс. 50 балів. 2 Теоретичні питання – макс. 25 балів.

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	Відмінно	A (відмінно)
85–89	Добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

13. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійний проектор	1-15
2.	Проекційний екран	1-15
3	Комунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Google Chrome, Firefox)	1-15
4	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі он-лайн (за необхідності)	1-15
5	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	1-15
6	Програмне забезпечення: ОС Windows	1-15
7	Інструменти Microsoft Office (Word; Excel; Power Point і т. і.)	1-15

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Башкір О. І. Теорія виховання : навч.-метод. посіб. Харків: Видавництво ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2016. 96 с.
2. Зайченко І.В. Педагогіка. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. Чернігів, 2016. - 528 с.
3. Кендзьор П. І. Ми серед інших. Інші серед нас. Форми і методи полікультурного виховання : навч.-метод. посіб. для педагогів загальноосвітніх навчальних закладів. Львів: ЗУКЦ, 2016. 160 с.
4. Кучерявий О. Г Педагогіка: особистісно-розвивальні аспекти : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К. : Слово, 2014. - 440 с
5. Мельничук С. Г. Педагогіка (Теорія виховання): навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Слово, 2012. 285 с.
6. Педагогіка: баз. підручн. для студ. вищ. навч. закладів III-IV рівнів акредитації / кол. авторів; за ред. І. Ф. Прокопенка. Харків : Фоліо, 2015. 572 с.
7. Пономарьова Г. Ф., Семенова М. О. Порівняльна педагогіка: навч. посіб. Харків : Ексклюзив, 2014. 424 с.
8. Сисоєва С. О., Кристопчук Т. Є. Освітні системи країн Європейського Союзу : загальна характеристика : навч. посіб. Рівне : Овід, 2012. 352 с.
9. Фізеші О. Й. Педагогіка: Основи педагогіки. Дидактика. Теорія та методика виховання. Школознавство: навчальний посібник для студентів педагогічних спеціальностей. Київ : Кондор, 2014. 390 с
10. Ярощук Л. Теорія та методика виховання : навч. посіб. Бердянськ, 2019. 400 с.

Додаткова:

1. Барильнік А. І. Громадянське виховання в умовах українського державотворення: (з досвіду роботи політико-правового клубу «Феміда»). Виховна робота в школі: наук.-метод. журн. 2012. № 5. С. 25-29.
2. Кендзьор П. І. Інтеграція через діалог. Система організації полікультурного виховання у школі: [монографія]. Львів: Панорама, 2016. 378 с.
3. Кендзьор П. І. Проблема сприйняття іншого у полікультурному вихованні молодших школярів. Молодь і ринок. 2015. № 6. С. 36-41.
4. Ковалинська І. В. Поняття «полікультурність» та «мультикультурність» у науковому дискурсі. Освітологічний дискурс. 2016. № 1 (13). С. 65-78.
5. Матвеева Н. О. Педагогіка: Завдання і ситуації. Практикум. Ч.Ш. Теорія та методика виховання. Навч.-метод. комплекс. Івано-Франківськ, НАІР, 2014. 311 с.
6. Сікорська І. Європейська політика інтернаціоналізації вищої освіти: мультикультурний вимір. Культурно-гуманітарні стратегії розвитку університетської освіти в умовах динамічних суспільних трансформацій : Монографія / Л. С. Горбунова, М. А. Дебич, В. В. Зінченко, І. М. Сікорська, І. В. Степаненко, О. М. Шипко / За ред. І. В. Степаненко. Київ : ІВО НАПН України. 2018. С. 226-229.

